

895.9114082

๓๕๕

คำขวัญวัดบวรนิเวศ

ถ้ำพระแก้วมรกตเชลียง

วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร

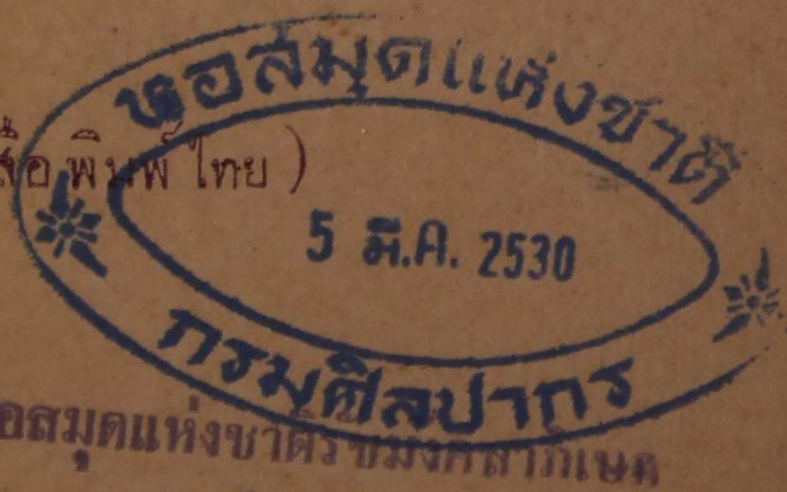
คำฉันท์ ดุษดีสังเวช กล่อม

แด่ ภาพยัชฌไม้ บำเรอ

พระเศวต คชเดชนัตติลก ฯ

พุทธศักราช ๒๔๗๐

(พิมพ์ โรงพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ไทย)

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

จันทร์บุรี

หอสมุดแห่งชาติ สาขาสุนทรียภาพ

เลขห้อง คพ.

เลขหมู่ 895.9114082

๗355

เลขทะเบียน น-๓๐ น. ๑๐๗๕๓.

คำฉันท์ ดุษดีสังเวย กล่อม

แด่ ภาพย์ชัยไม้ บำเรอ

พระเศวต คชเดชนันติลก ฯ

ใน งาม พระราช พิธี สัมโภช

ชั้น รวง โรงใน

ณ พระ ราชวัง ดุสิต

ณ วัน อังคาร ที่ ๑๕ แด่ วัน พุธ ที่ ๑๖

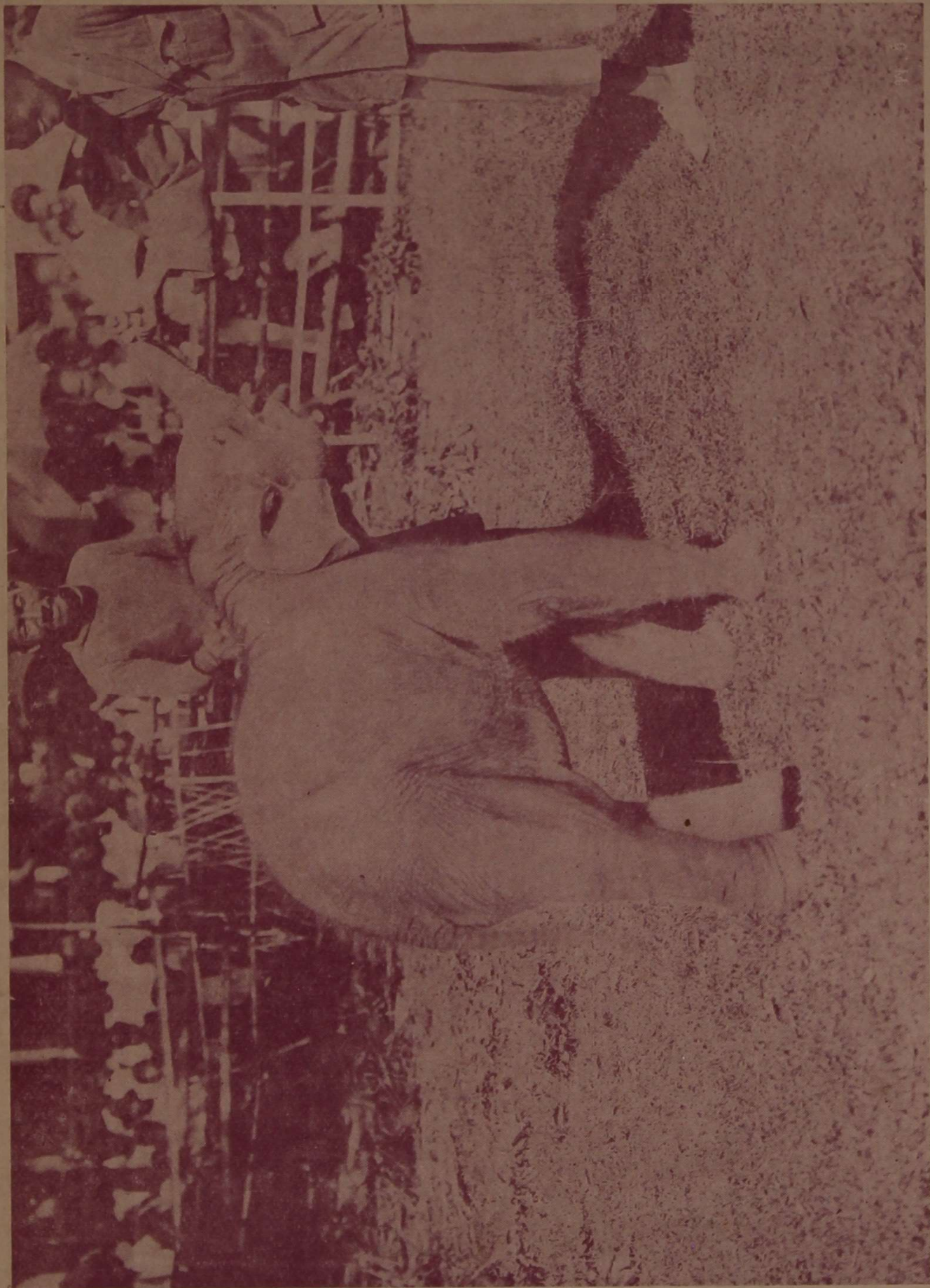
พฤษจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๐

เล่มนี้

ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ

พระ ราชทาน เปน ที่ รลึก

รูปพระเศวตคชเคชน์ติดก ๓

สารบัญเรื่อง

ก

สารบัญเรื่อง	หน้า	ก
สารบัญรูป	„	ข
คำบอกเรื่อง	„	ค
ราชทินนาม พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า	„	ฅ
คำฉันท์ กถอม	„	ด
ถา ๑ ขอ พร	„	๑
ถา ๒ ถาไฟ	„	๒
ถา ๓ ชมเมือง	„	๓
ถา ๔ ถอนช้าง	„	๔
กาพย์ ขบไม้	„	๕
แปด ๑ ขอ พร	„	๖
แปด ๒ ถาไฟ	„	๗
แปด ๓ ชมเมือง	„	๘
แปด ๔ ถอนช้าง	„	๙
แปด ๕ ภูเขาภรณ์	„	๑๐
อวดถ่าน พจนาน	„	๑๑

๗

สารบาณ รูป

๒

รูป พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑

หน้า คัน

ขบวรแห่งพระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ จากไพร

เขานครเชียงใหม่

,, ๑

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ มาในขบวรแห่งเข้า

นครเชียงใหม่

,, ๒

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ กับ พงต์ มาดา

,, ๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอด พระเนต

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ ณดอยสุเทพ ,, ๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอด พระเนต

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ ณดอยสุเทพ ,, ๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอด พระเนต

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ ณดอยสุเทพ ,, ๑๐

สมเด็จพระบรมราชินี ทอด พระเนต

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ ณดอยสุเทพ ,, ๑๒

สมเด็จพระบรมราชินี ทอด พระเนต

พระเศวตคชเดชน์ดิลก ๑ ณดอยสุเทพ ,, ๑๔

สมเด็จพระบรมราชินี ทอด พระเนตร

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ ณดอยสุเทพ หน้า ๑๖

ขบวรแห่งพระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ เข้าโรงส้มโกช

ณนครเชียงใหม่

,, ๑๗

ขบวรแห่งพระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ เข้าโรงส้มโกช

ณนครเชียงใหม่

,, ๒๐

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ เนาในโรงกับพังด้ามดา

ณนครเชียงใหม่

,, ๒๒

นางระบำไทพ่ายพพื่อนถวายตัวงารส้มโกช

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ ณนครเชียงใหม่ ,, ๒๔

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ กลับไปเนาณดอยสุเทพ ,, ๒๖

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ กับพังด้ามดาไปเนา

ณดอยสุเทพ

,, ๒๗

ราชทินนาม ข้างพลายสำคัญเชือกแรก

ในแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระนางเจ้า

ฉนวนพระ ที่ ๑๖ พุทธศักราช พุทธศักราช ๒๔๗๐

สมเด็จพระบรมราชาธิบดี รัชกาลที่ ๑

พระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

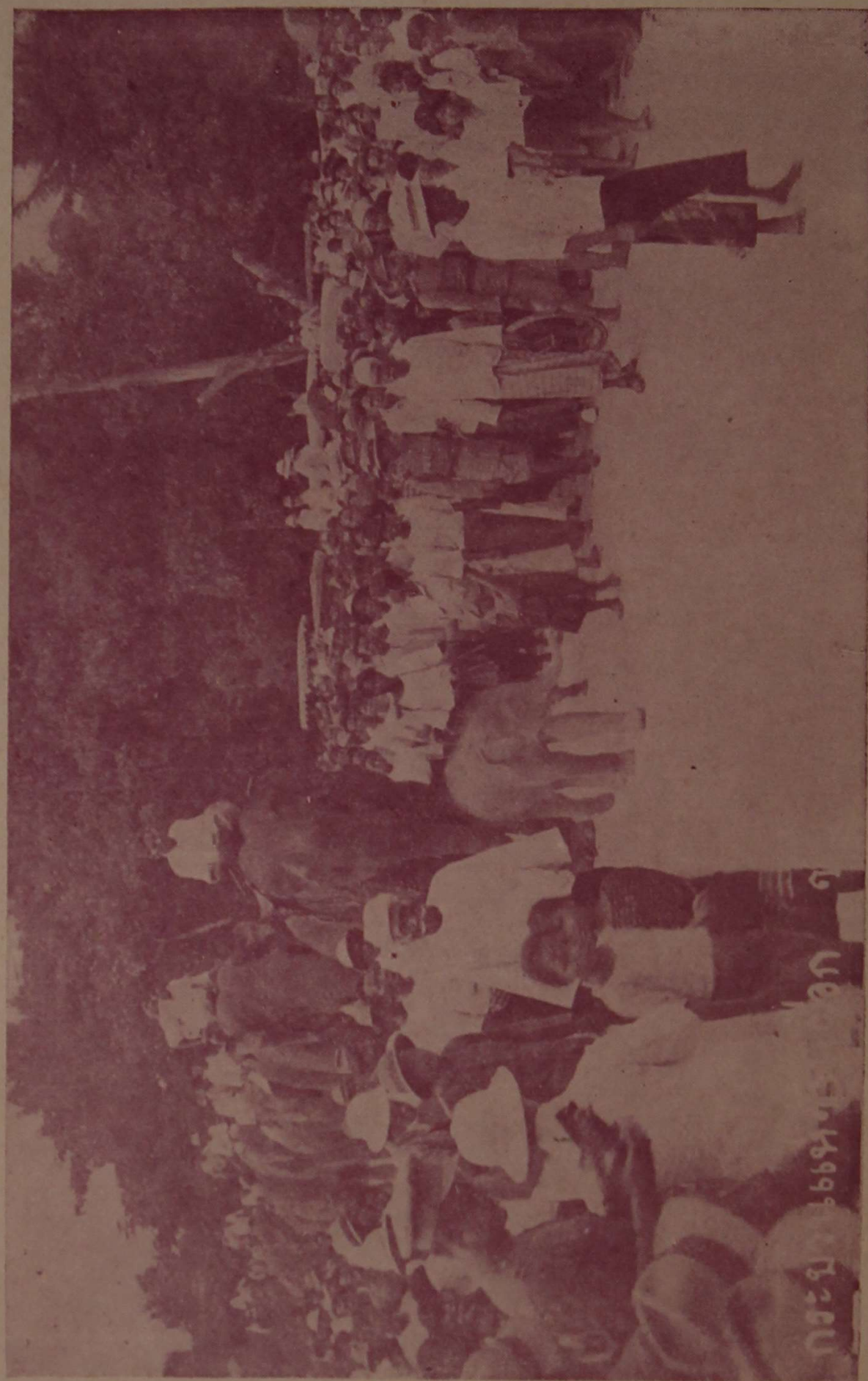
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รัชกาลที่ ๑

๑ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต
 เทวาอัครวิมลบุรุษเชิด ทำเนียบราชสีฐานเนวียง
 ขวัญยืนบุษกรโกมล นภาอุษาวงศ์องครักษ์
 แก้วมณีประไพพิศนักษัตร งามนิภาบรรณาการ
 กระจ่างพรยาพรยาฮึง สว่างกลดนำเกล็ดมณีตร
 สดุดะสกลประไพทรงศรี อมรรัตนโกสินทร์
 รัชธิราชบวรวิมล ธิเบศร์ราชวรราช
 นันทนิมิตมณฑลคุณ บุณยโคตรกลลลิต

ขบวรแห่พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ
จากไพร่จ้านครเชียงใหม่

คำฉันท์ ดุษดิสังเวย

กล่อมพระเควตคชเคชน์ ดิลก ฯ

โคตงสุภาพ

๕ ๑ กรมพระนราธิป ฯ ข้า บาทะบงส์
พึงพระปกเกล้าทรง ชบเตียง
วังดรรบทนันทม่ง คดะดุษ ะดเอย
กล่อมเควตคชเคชน์เพยงพากย์ โพนโพอินถว้าย ขอเดชะฯ

ลา ๑ ขอพร

เบิกดุษดี ประณาม นมัสตุมนตร์

กาพย์ ฌบง

๑๖ ๑ สรวมขวัญ ชัดหัดถ์ นมัสถะกร ไตรเพชรไตรพร
ไตรพิช พิศิษฐ์สรูป สรวไนย์ ฯ
๑ บังคม บรมะเทพ บิดระไท นหิตชัคคัต พัททษไผท
สุปถัมภ พุทธคำด้น ชาติดัยาม ฯ

๑ เตะทะ กตัญญู ขงาม ชุบเซาวัน เนดาตาม
ติดกะพากย กวนพนธ ฉันทเนตย ฯ

(เออน)

๑ มิ่งมหัสวี ดุชดี สังเวย กตอมกเรน ทเผือกเผย
ไพเราะหะ ดำน้า บำเรอ ฯ (ไม่บ่าวคังข)

เบ็กดุชดี สังเวย วิษณุมนตร์

๑ อภิชาติ กมตาสน์ กระจไถเดอ หลั่งหงส์ ทรงเผยอ
ยุกศิธรรม ทำนุก ปลุกดี ฯ

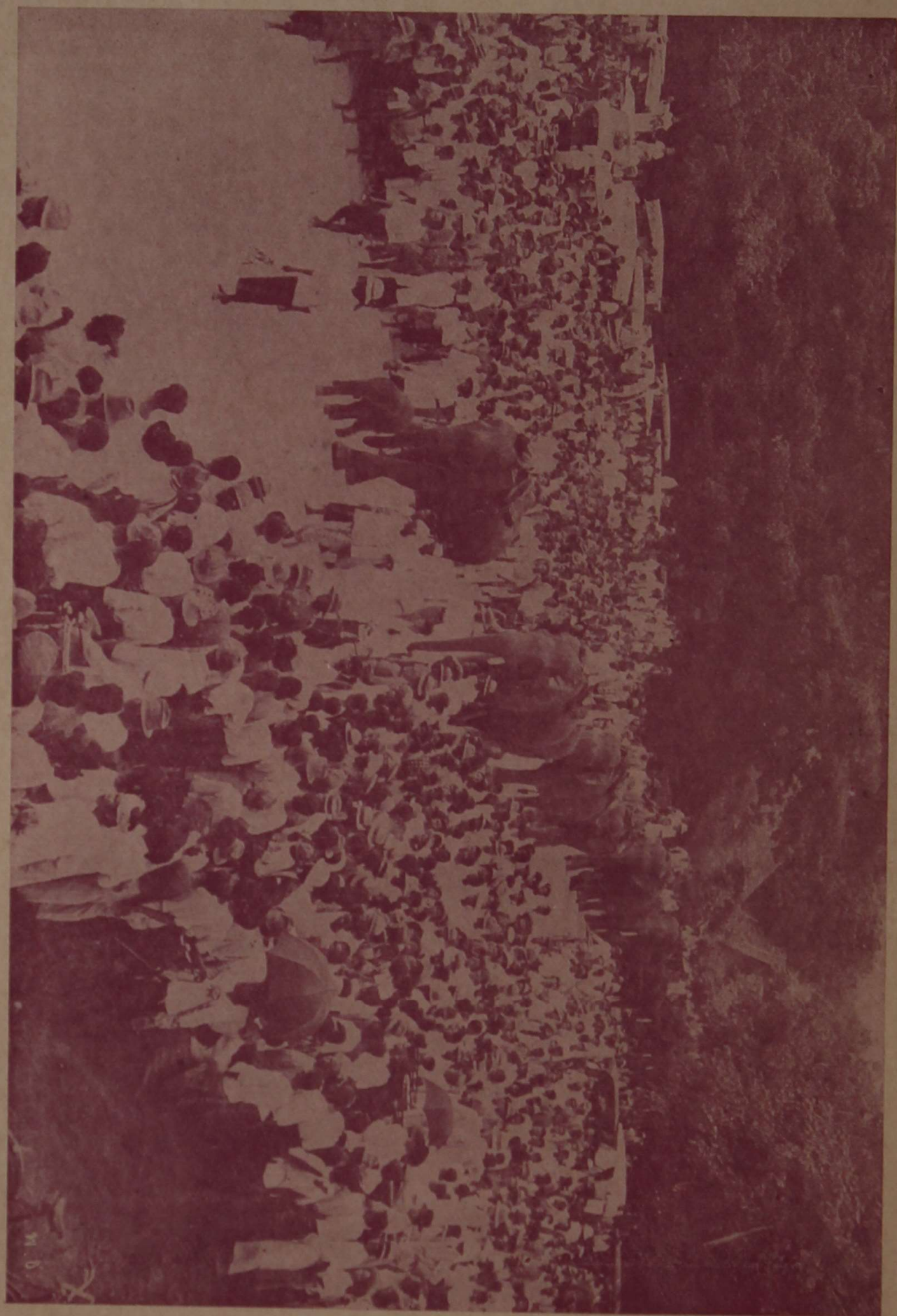
๑ วนทนา วาสเทพ ะจกร ดีกร กระจ
ศราทวูร ทรงครุฑ ยุทธชาญ ฯ

๑ น้อมประณม พระสยาม ภวญาณ เถลิงอุศภา ะนนทการ
สังวาด อรคินทร บินจันทร ฯ

๑ พนมนักข อคะเนศ บังคด ดีอมร ะรังสรรค์
ดีพงศ์ ดีบพงศ์ ดำไวย ฯ

๑ อภิวันทน เทวะกรรม กรรดิไภย พิฆเน ศัวรคณัย
จอมไศ ะโกธาส ศุติศวร ฯ

พระเสวตคชเดชน์คิลก ๓ มาโนชบวรแท้
เข้านครเชียงใหม่

คำฉันท์กล่อม พระเศวตคชเชษฐ์ติดก ๗

๓

๑ ศักดิ์สิทธิ์ อหิเทพ เชิดชวน ดุษดา ทรควร

รบชวญ อญเชญ เหวดต ๗

๑ มาดก ราชพิช มงคต ส้มโงช พารณ

เผือกญ คุมหา บารม ๗

๑ ขนระวาง พางราช ประเพณ ชิตตยคชา ชารศรี

อญทชเยศ เนตมพยุห บรพา ๗

๑ พระเศวต คชเชษฐ์ ติดกธธา ปนาสม สมนยา

สมมหา มฤคะพาห สยามินทร ๗

๑ พระปก เกด้าเจ้า ปัทมวินทร สันตติศักดิ์ จกรินทร

สัปตมา ชราช เถตงกรง ๗

๑ รัตนโก สิ้นทรต้นอง ปรองปรุง เกาศโต บายมตุง

แผ่นดิน ถวิลส่วสดี วฒะนา ๗

๑ ไก่วลย ประสงค์สันต์ จรณญา วิญญู บุษา

เชอถอ นบถอ ดอดเวง ๗

๑ ทงรก ทงรกก ดเกรง เดชอดตุ ขบญูเพรง

สร้างสม ส้มศักดิ์ จกร ๗

๑ เทพะไท่ ในจัก ระวาคี อาทิตเ ระอคุะน

ตุดดี บรมะโพท ชิตมภาร ๗

๑ นิมิตรถวาย พลายเค่วต ศุณทาด เปนทิพ ะยพญาณ
บุญญวันต์ ขวัญโลก โฉลกเนตัม ๗

๑ สยามะเฒ่า กวาก่า ดานเรัม ปรัต ทวเหม

เห็นเหตุ ได้เค่วต วรรณิงค ๗

๑ เณตมภู คุซน บุญยง ศุภะนิมิตร พิศวง

เฒ่อนองค อติศย์ มหัยะกา ๗

๑ พระจอม เกตัจจอม เมธา พอเถตง ถวดยา

ภิเชก ได้เอก หัตถิน ๗

๑ เเือกพมต รัตนก รัตนศร เณตมรัฐ พพนนพ

สวดดี ทวียง ศฤงคาร ๗

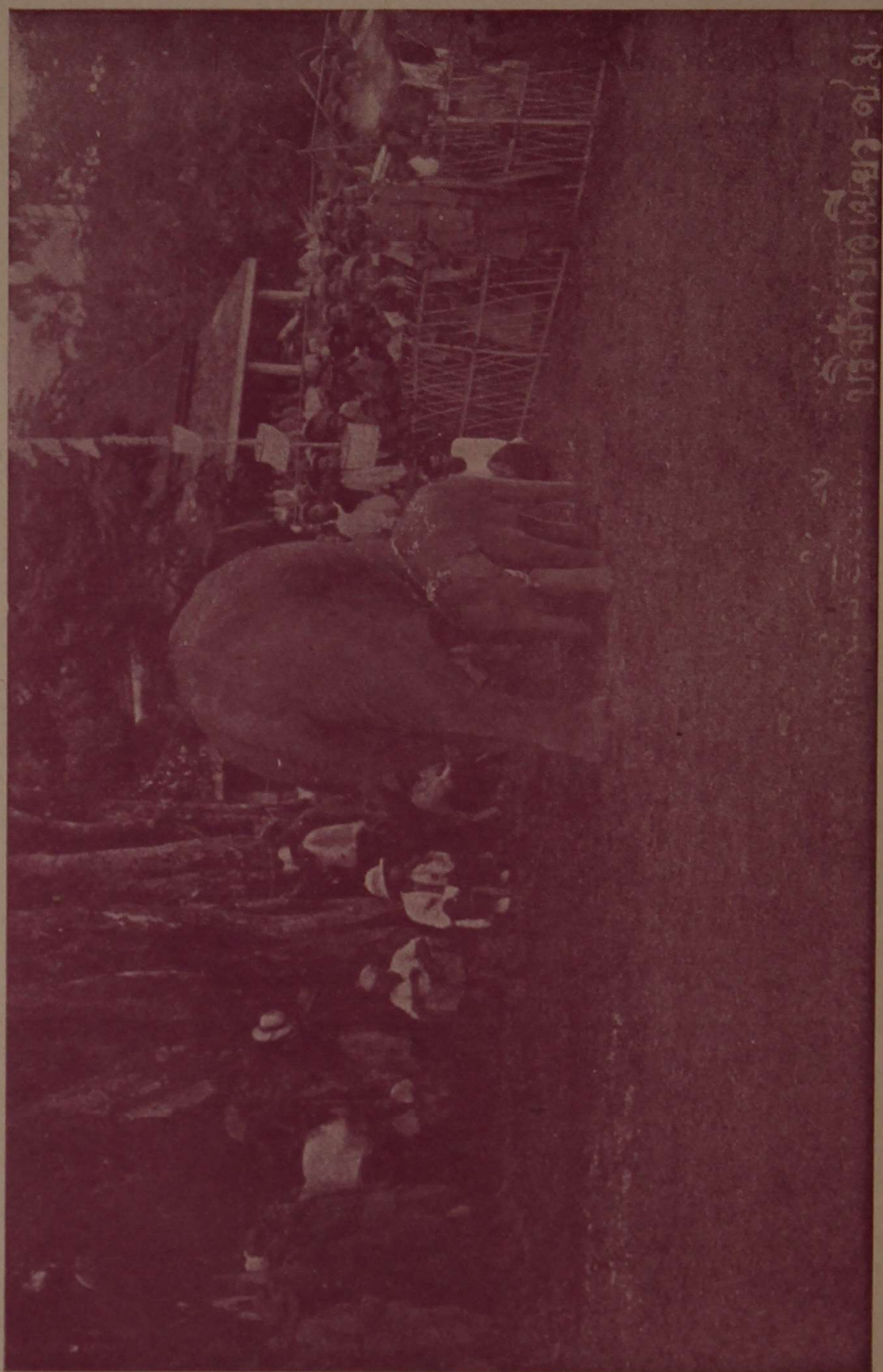
๑ พระจุต ะจอมเกต้า เชาวณาน ชนกะนาถ นฤบาท

ต๋นององค ดำรง มไหศวรรย ๗

๑ ได้ช้าง ต่างเค่วต วรรณ ในน้า ลำคัย

แรกรา ชากิเชก สัมบุญ ๗

พระเศวตคชเดชน์ คิลก กับพั่งถ่ามาดา

บริษัท บ่อ เติบว-ณ.ม.

คำฉันท์ กัดอม พระเศวตคชเดชนันต์ดก ๗

๕

๑ บ้านเมือง รุ่งเรือง เป็รื่องคุณ ทิฆมรัช จรัสกร
ไพรีฟ้า สวามิภักดิ์ ประจักษ์ใจ ๗

๑ พร้อมกัน เติมนกหวด ยามิไชย ส้มแดง จอมส้ม
บิษมะหา ราชเจ้า เนาเด่นอ ๗

๑ ไชคเนก อภิเชก คักเดอ บุญพเชิญ พเอิญเจอ
มาตงค พงศ์เผือก ส้มพร ๗

๑ คามะโป ฎกปทุม ะกฤษร เกิดใหม่ใน นคร
เซียงใหม่ ไถ่ประวัต มหัทศจรย ๗

๑ สรวมเสพน เทพะทวย อวยขวัญ รับสั่ง เวยอัน
เจ้าชีวิต ประดิษฐ์ บวงสรวง ๗

๑ กุศลมูลคณห์ ทณทที่ป จันทรจวง กระจายโภช พลั้บวง
บำเรอ สรุ ปริดา ๗

๑ ทิพะยา ทรณอม จอมประชา ธิปกปก ปันณะมา
มุงไหน ไต่อดม ส้มฤดี ๗

๑ จิระรัช สวัสดิเปรม เกษมศัรว พร้อมบรม ราชิน
ราชประยูร พุณศันต หรรษา ๗

๑ เศวรณา มาตยราช เศวระกา สมนะ พราหมณา
ไพร่ฟ้า ผาสุก ทุกกาย ๗

๑ เกษตรกิจ พณิชยกรรม พุ่มพ่าย วตาทก ตกปราย
ตอตาม ยามนิยม ผสมดิน ๗

๑ เอ็กอริก คึกษา น้าชิน โสถถ์แดน แดนดิน
ไพริน นอกใน กษัยสมร ๗

๑ เชิญชนุม คุ่มลกาอ ถัมภกรณ พดะวา สภาวร
สมพร สัมมาท ยาจุยต ๗

(เอือน)

๑ เนตมกรุง จรุงถนอม จอมคน ส่มราช ะพาหน
มังกต ะหัดดี ศรีสมัย ๗

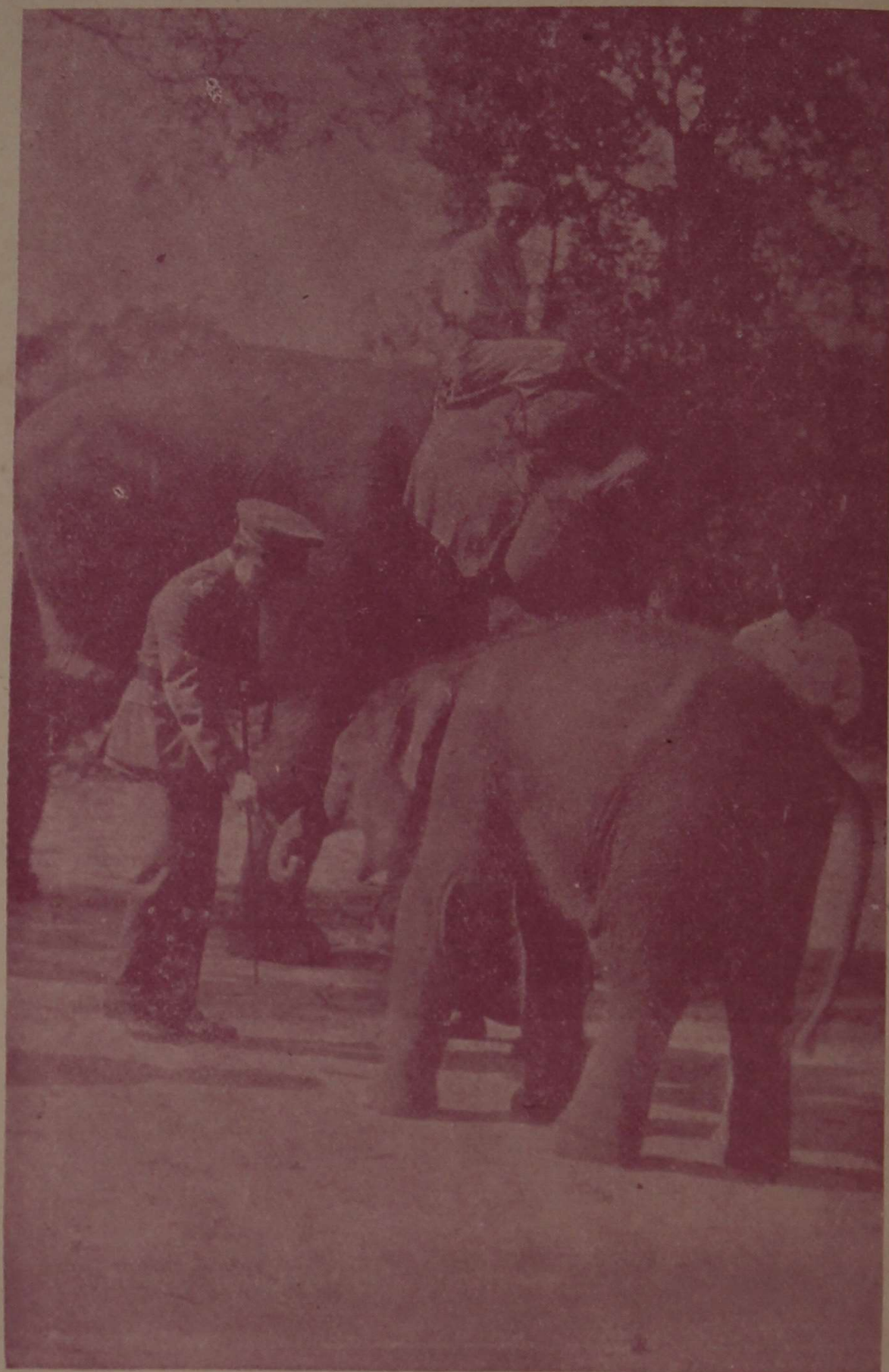

ลา ๒ ลาไพร

วสันตดิถีกนิท

๑ ข้าพขอ จะเฝอ อุนะนิราศ ทูระชาต คิภูมัย
เมืองฝาง นะมางค ทุมะไธว วิประโยค หริยวนหา ๗

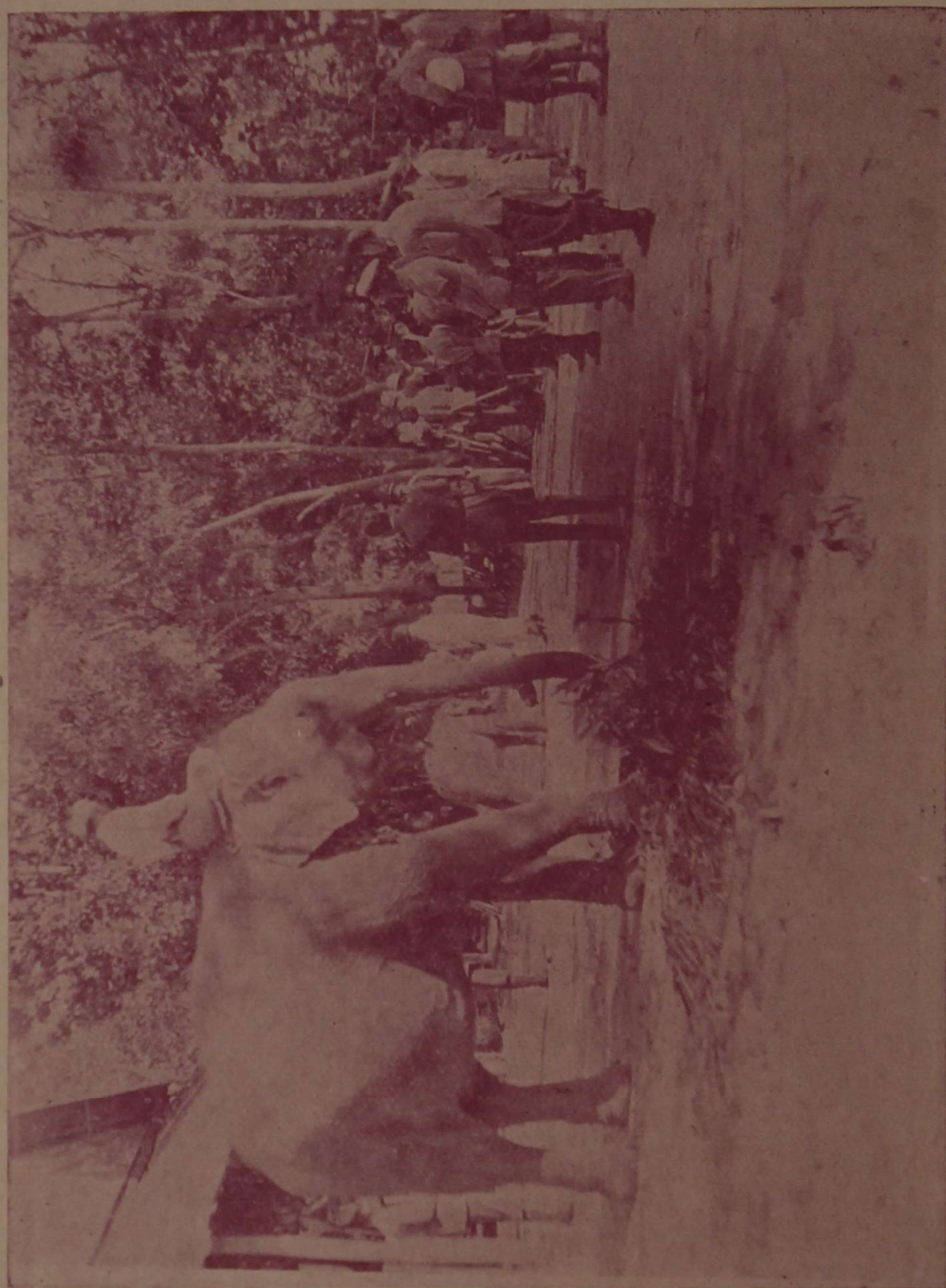
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร
พระเศวตคชเชรน์คัลก ๑ ณ คอยสุเทพ

- ๑ คำวอดย ดู่เทพ ฦนนวนราฐี กรดาษ วนาวา
 หน่ายเขา กิเภา นกระฐา หนะดงวน หรีควรโหย ๖
- ๑ อ้าพ่อ จะท้อ ทุมนะโย ผิวไทด บิดรโดย
 มิตญาต ประดาต กมตะโรย ชณะมา ตมาถนอม ๖
- ๑ น้าพ่อ รยอ กิตะนิตคั่น บรัชท หรีหยอนนยอม
 ตากไม้ แะไซ้ กิจะพนอม ชณะเต็บ กำเร็บไฉน ๖
- ๑ อ้าพ่อ นิหน่อ อคะนิดาร นฤมาน ส์ท้านโย
 คุบญุ พระอุน คีระพิชัย นครา ดียาเมนทร ๖
- ๑ ส้มชาติ ชยาล ะนักษัตร สัรรช ชบัตเถวนทร
 เณตมเมอง ประเทอง ยศะคเชน ทระศักกิ พระจาร ๖
- ๑ น้าปลม แะตม ดวะด่ถาน บรพาร พนาดี
 บญุเลด มเกิด กุตะกะร อวะชาติ ฦกาจกาพ ๖
- ๑ อ้าพ่อ ตกอ กมตะกรุ่น บุพะบุญ ญบันดาต
 ฦดองบท พระชต ตยะวตาร สัรรวา ชะพาหน ๖
- ๑ องคเอก ะราช สัรรณะนาถ พิระชาติ เณตมพด
 โตกกถ่า มิกถ่า ยุระมะจญ จิระเกยรต ถเกงถาน ๖

- ๑ ผองฝรัง หตะหวัง พระคุณะพั้ง พุฒิโพท ชิตัมภาร
 พังด้า หนะนา มวคัะमार ตระพ้อ แะบอเนี้ยว ๗
- ๑ เี้ยงไว ฌไฟร พยพะตก ปะวะฏุก ประทุมเตี้ยว
 แะอกญ์ ดีหมุ นิกะเกรี้ยว ๗ จะกระแหถ่น จะถ่นไผน ๗
- ๑ คินเตน เพาะเหิน พิกตะกต กะอุปถ นวโพตน
 ยินชาว กัเจ้า นุกระโอิน กชะนอย จะคอยถวาย ๗
- ๑ ลัมภพ พฤษภ ะณฐิมิ กระณิก ดักาวพตาย
 แะกศก พระปก ศิระนราयณ อภิเชกเสวยเวียง ๗
- ๑ อ้าพ้อ นิกอ พระชคะพ้าหิ บมินา จะห้วงเซียง
 ห่วงไฟร แะห้วง หินะดเบียง บิดุเหต่า ก้าเตาหลอน ๗
- ๑ น้าปอง ส่นอง ยุคตะบง กชะพงค์ ชิรากร
 สัมเกยรัต ติฉัม กุตะกำชร พระดิชา ทูรุมาร ๗
- ๑ อ้าพ้อ พนอ นิชกาเนต ดีประเสร์ษฐู วิค่าน
 บุนุตบ ประสัพ พระคุณะดี อิตะเรศ ด้าเรงธรรม ๗
- ๑ อ้าพ้อ เกอะขอ ส่นะเซ็ง ผิตะเตง วนาสันท์
 พรานไฟร หนะใจ กชตะมัน จะพิฆาฏ เพาะมาทงา ๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนต
พระเศวตฉัตรเศวตฉัตร ๑ ณ ดอยสุเทพ

คำฉันท์ กล่อม พระเควต คชเคชน์ ดิลก ฯ

๘

๑. เสือร้าย กหลาย หดะอำมหิต กตะคิด จะภักษา
หญานา มินา ผดะสุธา วัศะเพยน เณยนวง ฯ

๑ ศัรพรหม วัรักษ อสุรยก ษกุมาร พนาคบง
ตมิงไพร รไว วนะประนัง พระพนศ บดณ ฯ

๑ ห้วยธาร ตหาด ลัษระเกดอน คชระเกดอน อาเยอนพ
เทยวทอง หดะบอง คณะรท ทูระเถน เกอะเชญดา ฯ
(เออน)

๑ ไยหวด ราชวน จิตะเด่นห์ วัติเช นุกาทวา
นำหวด ราชวน จิตะสวา มิกภักดี พระจักรินทร ฯ

ลา ๓ ชมเมือง

อินทรวชิชัยรณนท

๑๑ กรุงเทพฯ อมรรต ะนราษ ะโกสินทร
แสนสุข สันทุกิณญ ญวระเยย สวรรคเวียง ฯ

๑ สัตถมารค ก็มากสาย วัระวาย สัตอนเวียง
ตงันตัก พิตักเพียง พิศะเพอ อเดอดยาม ฯ

๑ รัชยา สังกาเพตง	วิชุงเรง อรามวาม
คนไขว่ กระจไถตาม	บถะยาตร์ ปรหะดาตแด ๗
๑ ห้างร้าน ตระการพ็ค	ะตุจัต จะชายแระ
โรงเตียง และโรงแตร	กระจะทาง สด้างเวือง ๗
๑ โรงหนัง ตะคอนครน	ศตะพน หทยเมือง
โรงจักร ฤจักเปตอง	พดงาร สมันสมัย ๗
๑ เนนยหน้า กระจตาเรือ	ชตะเมือ เส่มอใจ
เรือยন্ত্র และกลไฟ	จระว้าย หรีพายแจว ๗
๑ บรมราช นิเวสน์มน	ทิระกต พิมานแพรว
วงษ์ฉวน ดุสิตแนว	นฤมิตร ดุสิตสรวง ๗
๑ แล่นยา สังกาแล่น	ยุชะแหน พระบาทบวง
ชวค บกิดหวง	มหฤทศ อมิตลยอง ๗
๑ พดน้ำ และพดดิน	พดะบิน หตะกองกอง
ข้าวบ และข้าวตอง	ประตุคันต มีพรนโต ๗
๑ ตำรวจจ ตำรวจเหตุ	นคเรศ บำราปภัย
พาตพ่าย มีหมายใจ	จะกระหาย ทำตายขวัญ ๗

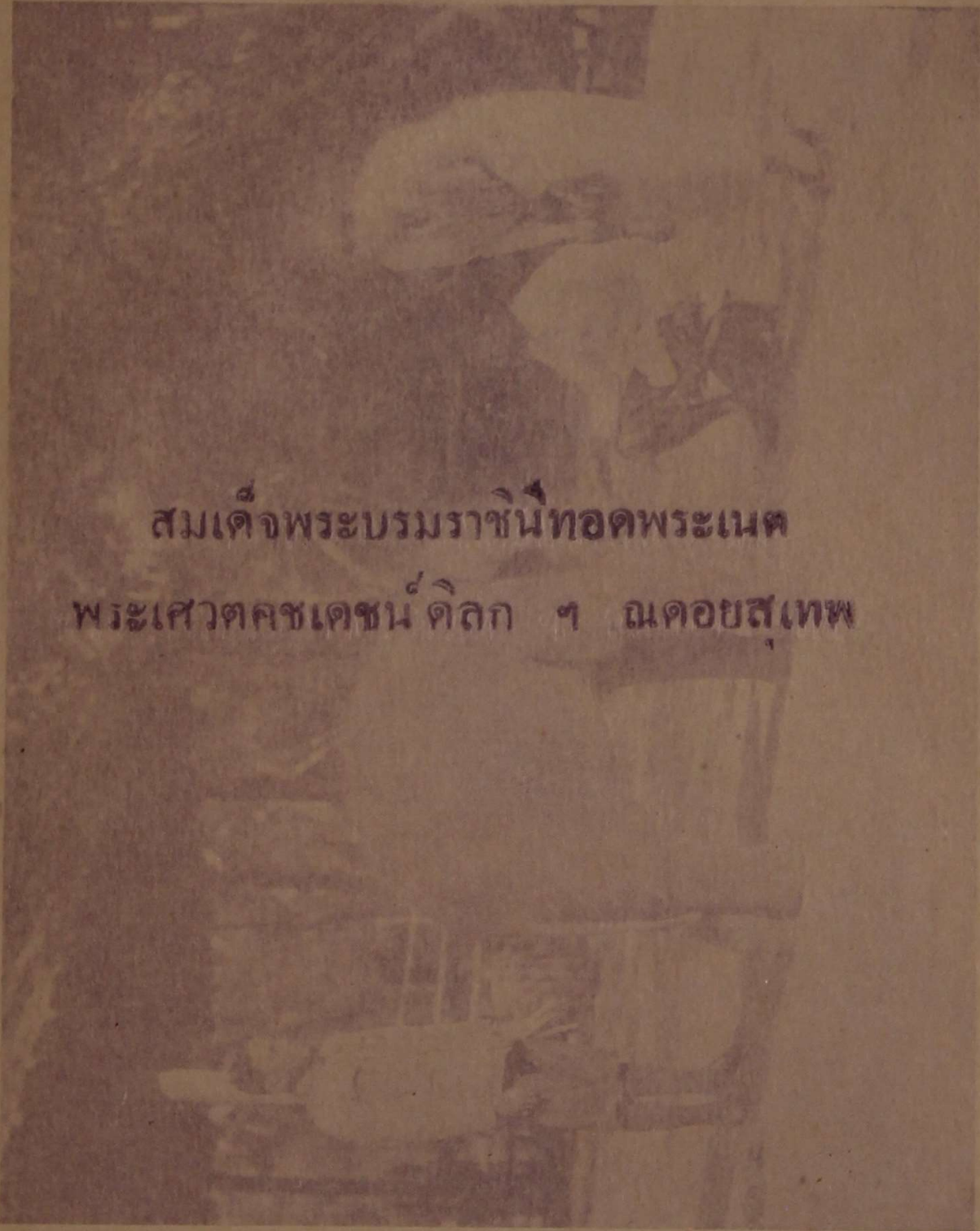
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนต
พระเศวตคชเดชนํ์ดิลก ๑ นคอยสเทพ

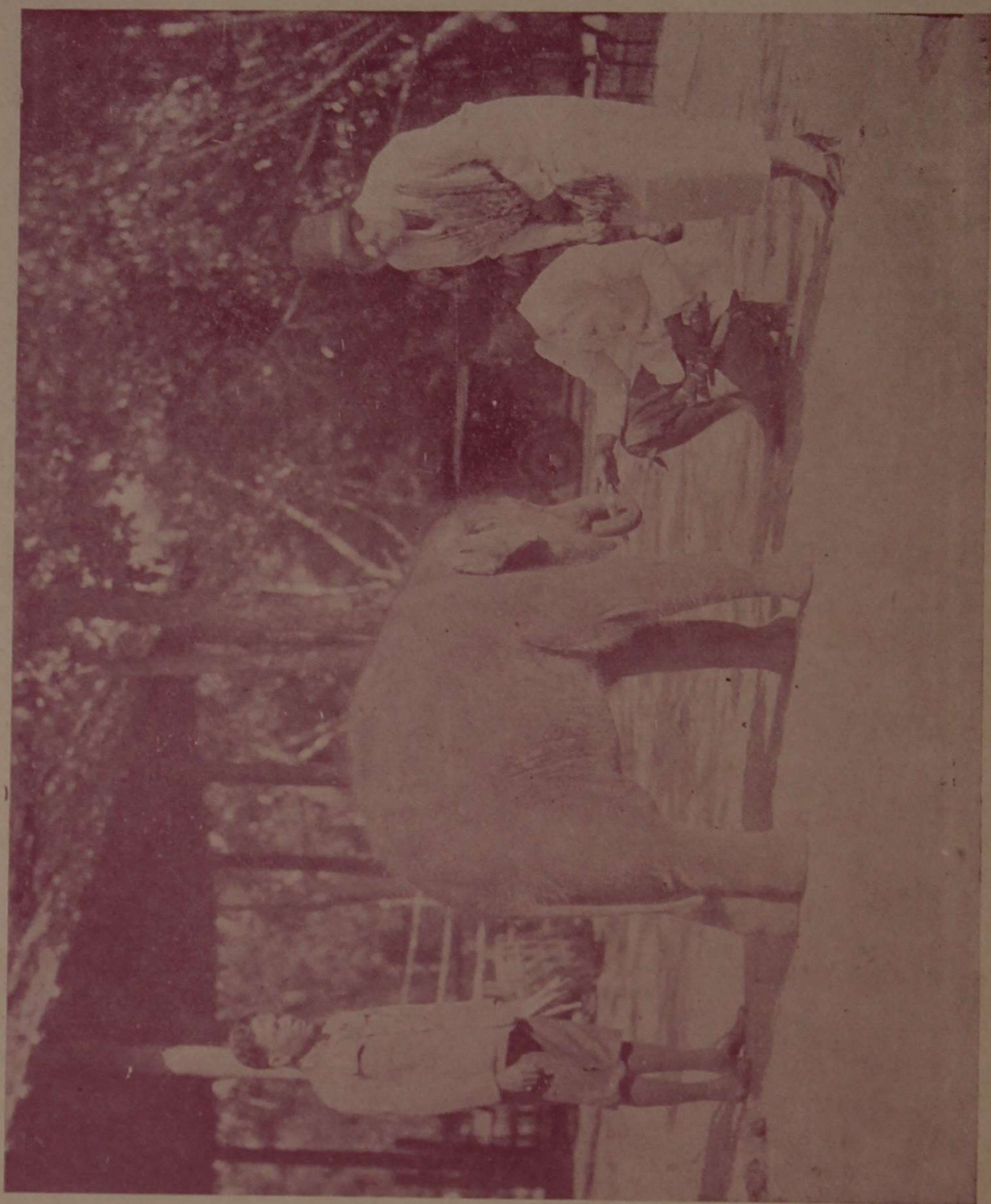
คำฉันท์ ถอดม พระเศวต คชเคชน์ ดิลก ๑ ๓๓

๑ ข้ามาศย์ สยามรอบ	กตะกอบ กิจานันต์
การเมือง ประเทองคร	มประเสริฐรัฐ ประดาร์นัย
๑ ค่ายกุก ตีธรรมท่า	ตุตะกรรม พินิจนัย
ทวยเทศ์ แะทวยไท	ชวระสม นิยมเสวีญ
๑ ศักษา แะพาณิษย์	นวะกิจ กัจาเวญ
รทไฟ ก็ไซ้เดร	ตุจะทว ทิศาดต
๑ ไทรเทศ์ ก็ไทรวิท	ะยุคิต ตตอดหน
ไปรสนัย กิรกต	กะจะณิต เนตมปอง
๑ เกษตรต์ยาม อร่ามฤทธิ	ปรमित มิครอมครอง
เดชจัก วิพงศ์ผยอง	ยศะปรุง ผดุงภวตย์
๑ เสรีสัตว์ วิศิษฏ์ไท	ชีวิไศล เนตมธรรม
เทยมอษ ะฏงค์ชน	ทวิชาต อำนาจเสนอ
๑ เอกอา ชะญาดีทช	บุพะทิศ์ เถตงเดอ
เจตคุณ เพราะบุญเจอ	ชระราช ประค้ำนัตถยม
๑ ขำรง พระวงศ์จัก	วิพทกษ บัรรมย์
จวบสัปป คมangkัสม	ดีวิรัต นโกสินทร

๑ บัญพ้อ ชลอดิ่ง	ชีวะพั้ง ดัยามินทร์	
เถลิงศักดิ์ พระนคริน	ทระพำห์ คชาเฉตา	๗
๑ มาตก คิตกทศ	ณตุลิต นิเวส่นเนา	
จุล่งแท่น ขเนกเพรา	พิศะพราย รบายทอง	๗
๑ เพดาด ตระการเกศ	กเควต ะพลัศร์เมยของ	
ไธยาลัน กัธาดรอง	สิริรุต วิตุศร์ตังวน	๗
๑ ยงริน บบิ่นถึง	หริวะหัง ทระหังกวน	
แนวนทร ดันชจวน	จะอุษา ปฤดาปรอง	๗
๑ ดงธาร ดันนชด	กถกต กระฉิงฉดอง	
คริกโครม ประโคมกตอง	ชนะน้ำ หदन่านวด	๗
๑ น้าหญา ผดาหาร	รศะร่าน ฤตยวน	
ไควเคียว และไควควร	บริโภค บพังวาย	๗
๑ พนังการ และควาญหมอ	กัพนอ ประหนึ่งนาย	
ด้นานน้า กัณากาย	กตะหม่ม พนมด้นาน	๗
๑ ด่วยสง่า คชาภรณ์	มหิศร พระราชทาน	
ไโฮรา วดินทร์สถาน	ทิพะพ่าง สู่ปางค์ไผท	๗

สมเด็จพระบรมราชินีทอศพระเนต
พระเสวตศชเคชน์คัลก ๙ ฦคอบสฺเทพ

คำฉันท์ กัดอม พระเศวต คชเดชน์ ดิดก ฯ

๑๓

- ๑ พราวพราวเพราะแสงแก้ว และพระแพรวเพราะแสงไรว
พราวพราว เพราะแสงใหม่ หดะพระเพดา เนตาศุริรี ฯ
- ๑ สดาร์พัต จะพึงชม สดะพรวณ จะพึงมี
สดาร์เพ ประเดด สดะพา คชาถนอม ฯ
- ๑ เดชไคร หนะไขว่ขวัญ ดุจะฝัน นรินทร์รอม
ดุชส่วย อำนวยจอม คชะน้อย ประดอยดต ฯ
- ๑ เดชดิดก พระปกเกล้า พระดีเจ้า คเชนทร์ชนม์
น่านอม ประนอมสนธิ จิตะมาท พระบาทถนอม ฯ
- ๑ เจ้าโปรด ก็โปรดชุป ชิวะอุป ระถัมภออม
เกษมส่ม ฤกรมตรอม ดุจะเหตง ดเดงดง ฯ
- ๑ บัญดบ ประสพโชค ฌิพิโยค ประยूरพงศ์
เลืรมคักกิด พานกองค์ อติศร นิกรด์ยาม ฯ
- ๑ ส่มเกิด ประเลืรชฐ์เทือก บิดุเผือก ฌยองนาม
แผกข้าง คณางคส์นาม นิตะพรวณ อนันต์ชาน ฯ
- ๑ สดพริบดัง ประวิงหวัง เพราะสดพรง คฤงการ
สดพริกพรวค พยาบาด เพราะสดพรวม ประนอมสนอง ฯ

๑ ถวิตบุญ ถิบุญเปี่ยม ประเขียน ถยมนปอง
ถวิตคุณ ถิคุณนอง อคะนัค นิมิตรถวาย ๗

๑๑ ถวดเกยรต^๑ ต^๒เกยรต^๓ก^๔อง เพราะพระบ^๕อง กมต^๖กาย
ถวดถนอม^๑ ก^๒จ^๓อมช^๔าย คุณะ^๕พ^๖น ปร^๗ะต^๘ต^๙ดา ๑

๑ ถวตศกต กคกตสูง กตะยง กะฝุงกา
ถวิตยศ ดียศฐา นะกษตรวย กทตเทยม

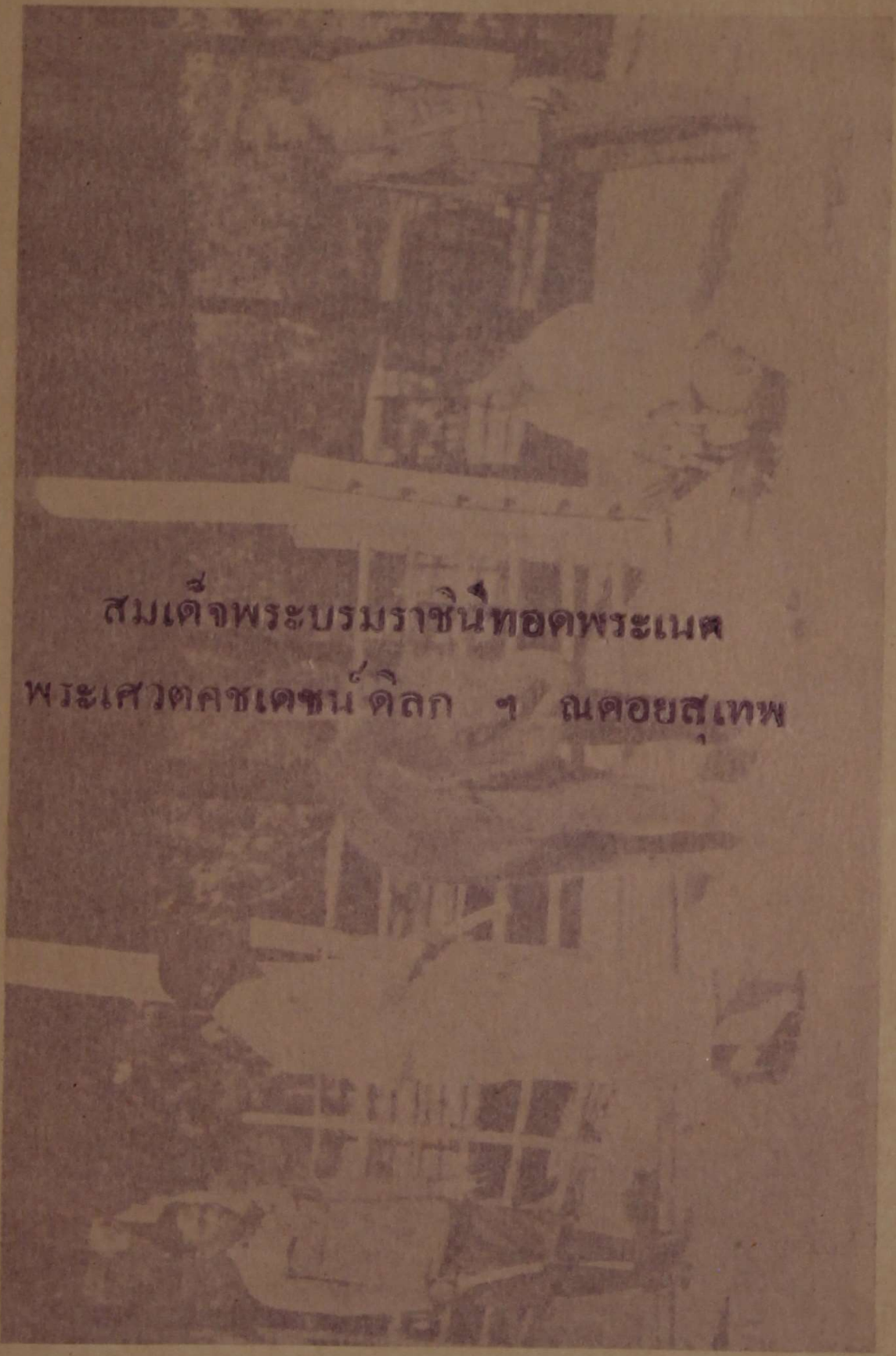
๑ ถวดนาม กนามพ่อ พยะหน่อ พญาเดี้ยยม
ถวดไหน กไกรเทรียม จะมิเปรย เณตยพร

๑ ขอบเท วรรณานา
จันนา สัตถาว

๑ ย่นยง ชวงควา หันระวา ชะจอมคน
ฤทธเวร ฤทธิงพด พนมพาง คชางคัลลวรค

(๕)
(เออน)

๑ เสด็จยวช ะกรรมคำสัตว์ และนตาด ราชธรรม
นตองบาท พระจอมถวด ยเจตม พระบารม

สมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนต
พระเสวตคชเคชน์ดิลก ๑ ณคอยสุเทพ

ลา ๔ สอนข้าง

กาพย์ ฅบงง

๑๖ เจาพา ^๒เฒ่า ^๒หา ^๑จักร ^๑ปางเถลิง ^๑ชน ^๑
ศักร ^๑รุง ^๑ผดุง ^๑ชาติ ^๑คำสอน ^๑สยาม ^๑ ฯ

๑๑ ดัชนี ศตวรรษที่ ๑๑ รัชกาลที่ ๑๑ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ขึ้นโดยกรมการพิมพ์
มหาดไทย เมื่อปี ๒๔๖๕

๑๑ เสด็จมณฑล อมรเทพ มหา รัตนโกสินทร์
 รัชกาลที่ ๕ ประมุข ทั่วองค์ ๗

๑๑ ฤๅเพ็งพระ เกยวคคณ บัญบง พระเดช ดิถกทรง
เล้าวมง คดะเมือง เป็รองชย ๗

๑ พ่างพิษ ะเนาวตาร ผ่านไผท ตั้งเฒ่พนั เทพะไท
เกรียงไกร กฤติเห็น เด่นพร ๗

๑ บัณฑิต ตำราเควต กุญชร ราชะพา หินศิร
มาตุ ชุมหา บารมี ๗

๑. ปรมิ ราชปฐุมะจักร์ ได้สอง กิริณ
เปนศรี นคระเขต เตชา ๗

๑ บัณฑิตินทร พระอินทร์ ไอยรา เมื่อโท โศภา
พังพศำ พระเทพ ฤกษุธร ๗

๑ เมื่อเอก เอกหริศ ะสังหรณ์ ไพรวา ดาชุกร
ปราโมทย์ บรมะโพท ชิดมภาร ๗

๑ พระพุท ชัดัดัด้า ฉะมาบาด ได้ด้าม คชะด้า
ดัดวนพดา ย เมื่อเอก ดัมภกรณ ๗

๑ ดัมเบศ พญาเควด ฤกษุธร ฌิณุต บุษปชร
ทงพญา เควด ไอยรา ๗

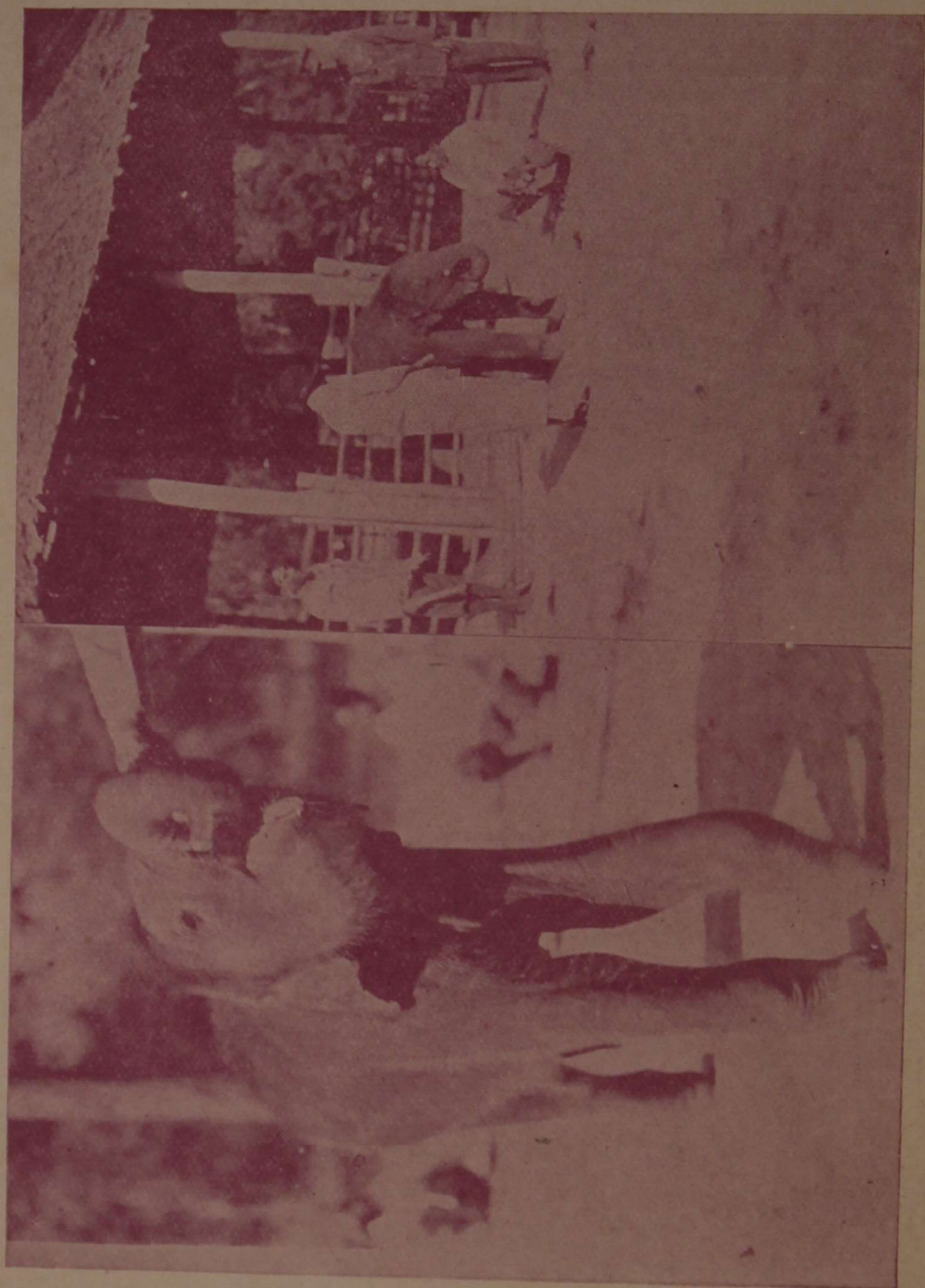
๑ พญาเควด คชตักษณ ดือชา บรมะกฤษ ฉะตามหา
กษตร ดัมเนตัม อภิไชย ๗

๑ พระเจ้า ช้างเมื่อ จอมไผท ฌวนฉะจง ชงไท
ไชยช้าง กตางจักร พนแดง ๗

๑ ปรางภู ยศะราช ฌาดฌแดง เดชอดุด ยบุญแรง
ด้าแดง ชิตตยศกต จกรนทร ๗

๑ พระจอม เกด้าจอม เมชินทร ได้เควด วิค้านินทร
ทกเชอก ฌนตมพระ บารม ๗

สมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนต
พระเศวตคชเคชน์ดิลก ๗ ฅตอยสเทพ

คำฉันท์ ถอดอม พระเศวต คชเดชน คิตก ฯ ๑๗

๑ หนึ่งคชางค์ ห้านาง กริณ เฝือกผ่อง น่องฉวี
เอกลี สองโท ไศภา ฯ

๑ พังเผือก โทโท วศา พังปฐม สมนยา
พระพมด รัตนก รัตนศรี ฯ

๑ กับพระ วิสูตรรัตน กริณ พดายเผือก เอกฉวี
ผูกผ่อง ทองเทพ รั้งสร ฯ

๑ พระมหา ศรัศวต วิมลสุวรรณ ส้ามพัง เนตฉิน
เผือกเอก เนกนิมาน สारสอาน ฯ

๑ หนึ่งดัม ก่อนส้ม โภชระวาง หนึ่งประเสริฐศรี สรพางค์
พระเศวต สุวรรณ ภาพวรรณ ฯ

๑ หนึ่งนาง พญาช้าง ลำคัญ สุวโรฐ เรื่องถวดย
ขวัญมहुศ จุตกรช หักดิน ฯ

๑ พระบาท บิยะมหา สยามินทร ได้เศวต ศักะวินทร
สองเท่า พระเจ้า อยุทธยา ฯ

- ๑ บรมกษัตริ์ จักรพรรดิ ดิราชา ธิราชวิศิษฎ์ กฤษดา
พงศ์ อตาร พินารถดง ๗
- ๑ สิบสี่ หักดี ลำแดง พระเกียรติ ถกเกรง
ราวแสง สร้อยเรือง เบื้องอุทัย ๗
- ๑ พลายเผือก ต่างดำ อำไพ ถนิมพงศ์ อัครนัย
พระเศวต วรพรรณ ชนทร ๗
- ๑ เผือกไท เจ็ดถด หักดี เสดมพระ บารม
พระเศวต สุธา พรพรรณพลาย ๗
- ๑ ส่องพ้ง เนตรดัง เพชร พราย ครั่งหม่น สกดยาย
พระเทพ คชรัตน กริน ๗
- ๑ ส้มโงช พรอมกับ พระศรี สวัสดิ์เศวต วรณม
อิกดี เศวตพลาย ราชนาม ๗
- ๑ พระเศวต คชรัตน คักดัดยาม พระเศวต โนมงาม
วรธรรม พางค์พมด มิงคชา ๗
- ๑ พระเศวต วิสุทธิ เทพา มหาพิฆ ะเนคัง
เดยวเดช อัครเนศ ริงธรรม ๗

ขบวรแห่พระเสวตคชเคชน์คัลก ๓
เข้าโรงสมโภชฉนนครเชียงใหม

คำฉันท์ ถัดม พระเศวต คชเดชน์ ดิลก ฯ ๑๘

๑ พระเศวต สุนทร สวัสดิ์ดิพรรณ ประทุมะหิ์ รัตพรรณ
ถดนน เฝือกเอก ส่องพลาย ฯ

๑ พระเศวต สกนธ์วโร ภาสณาย สัตทอง ก่องกาย

พระเศวต วุจิรา ภาพรรณ ฯ

๑ พลายเฝือก โตโก มุทุพรรณ อัครอาดน์ ทรงธรรม
ส่มเญศ์ เศวตว ระนาเคนทร ฯ

๑ พลายเฝือก เอกเอก รัตเยนทร สุ่มบุญ ภูเบนทร
แต่ส่ม กอนส่ม โภชระวาง ฯ

๑ พงเฝือกเอกประเสริฐฐ์ สรพางค์ บัณทรคัม โตมางค์
นาเมศ์ พระเศวต วรรณภา ฯ

๑ พลายเฝือก ตรพงค์ พรหมา วรรตาม พระศักระวา
ส่มญา พระเศวต อุดมะวาร ฯ

๑ พระมง กุญเกล้า เจ้าทหาร นิฐฐิมะ รัชชกาด
ก็ได้ พลายเฝือก โตมา ฯ

๑ เบ็นศรี ส่มยเนตม บัญญา พระเศวต วชิรพาหิ
อภิไชย์ สกิตย ดุสิตะวัน ฯ

๑ จอมพศก ปกเกล้า เฝ้าสวรรค์ วิศิษฏคุณ บุญอนันต์
สัปตมา ชีราช เถลิงสถาน ๗

๑ มิ่ง กิ่งมี มีพญาณ เทวัญ บันดาล
นิมิตรพอ มาอุปต บศถพ ๗

๑ แดงโลก โดดกเนตม์ บารมี สัปตพิศม์ พิศาน
ศรีรัต เนโก ดินทรย์สยาม ๗

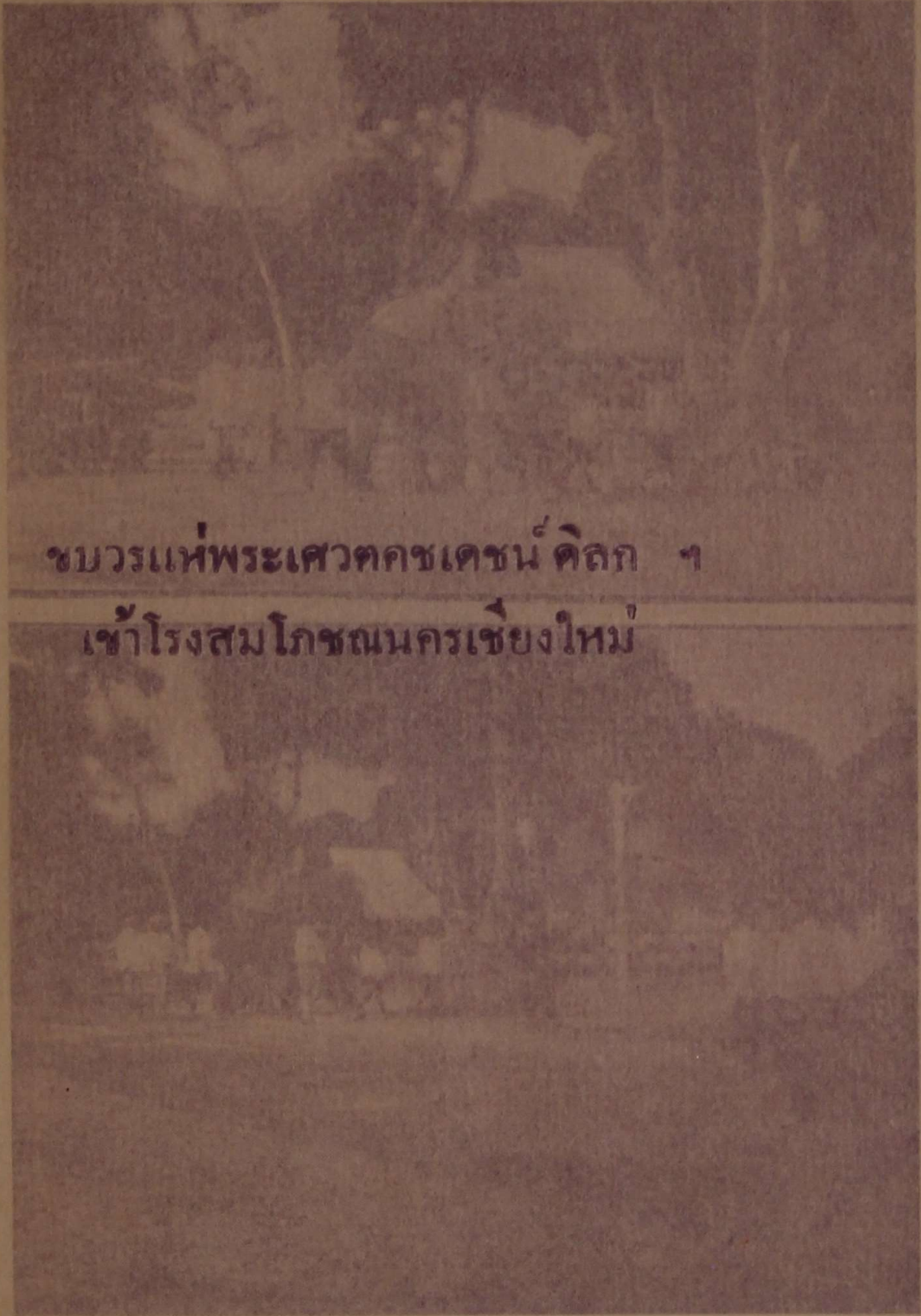
๑ พระเศวต คชเดชน์ ดิดกนาม ปฐมุดีป ตรีชตาม
พหุเศดิน ถนอตุร ๗

๑ รวมฤกษ์ เสด็จเดียบ เหยียบนคร เชียงใหม่ สมนมร
ราชฏร เชียงใหม่ ไม้ประดงค์ ๗

๑ เจ้าเชียง ใหม่ภิวาท บาทะบงส์ ถวายพ่อ คอองค์
อัครรา ชาชีราช ชาติไท ๗

๑ โปรดพา มาทาง รถไฟ สมนโกช โรงใน
ราชะเวสม์ สนวนดุสิต สติดยสถาน ๗

๑ เชิญพ่อ พนอขวัญ สันดาน อย่างคั่ง อหังการ
หมอกวามญ เอยเอย เชื้อคำ ๗

ชบวรแห่งพระเศวตคชเดชน์ คิลก ๗

เข้าโรงสมโภชฉนกรเชียงใหม่

๑ นดองบาท บรมะนาถ ขยาดยา ส่มรา ชูปถัมภ์
จำเรณู ศรีสวัสดิ์ จตุพร ๗
(เอือน)

๑ เนติบาท ราชะพา หินศรี เมือกผู้ คู่นคร
อดงกรณ เกียรติอุดม สัมบูรณ์ ๗

จบ

กาพย์ขับไม้

แผ่น ๑ ขอพร

โคลงสุภาพ

๑ บังคมบรมะเทพเจ้า	จุฬาลงกรณ์
ศกาวกเรณูรังสรรค์	ศักดิ์
เทเวศ์เกศคชะกรรม	ถกเถกเถกเถก
เชษฐพทกษ ศักะวานผู้	พาห์ไทเถลิงสยาม ไชยโย ๗

ภาพยี่

๓๖ ๑ น้อมประณม พรหมเมศ วิษณุราช โตเกศ
 ศิวะรักษ อคະนินทร เทวะกรรม ถกั้งไธย เสร็จรู้สุวรรณค์
 กรรดิไถย พิฆเน ศักรินทร์ โปรดคัม นาคินทร์
 ราชพ่าห์ สยามินทร์ มหิตติเด ไชยชัย ฯ

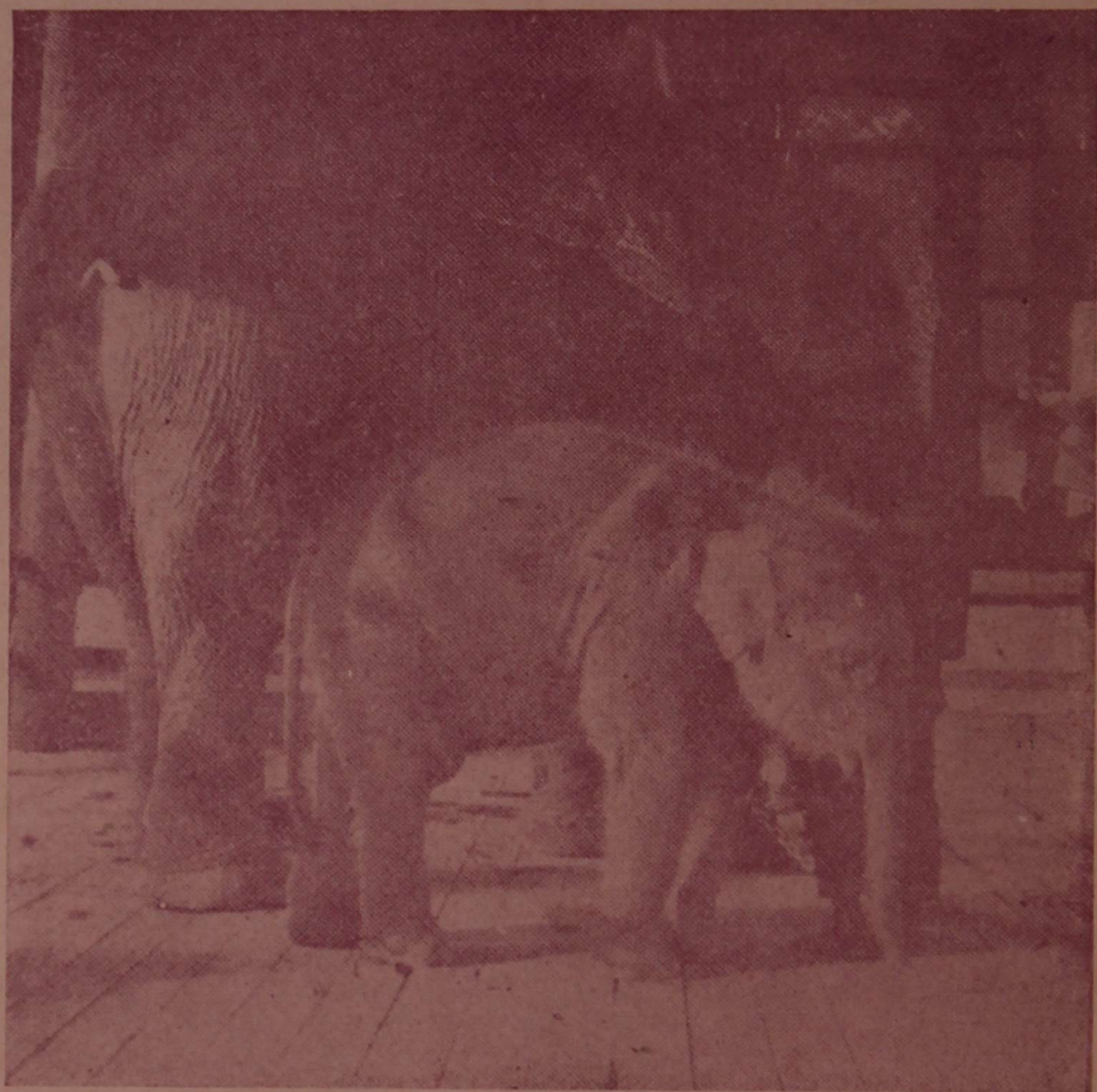
๑ บรริกษ จกริศ เกร็กคุณ บุญญฤทธิ์
 ปรามิต ประดัยกษัย เสร็จรมย์ สยามุราช มโหศม์เหม
 เกษมส์สวัสดิ์ แฉวพบต ภาษามัย ปกเกล้า เฝ้าไท
 อิศรา ธิปไตย ไส้ตถ์คั่นค นรินทร ฯ

แผ่น ๒ ลาไพร

โคตง สุธาพ

๑ ๑ อ้าพอกชะเผือกผู้ ผยของบุญ
 บรมะอาสน์ สยามะราชอดุด ยเดชน์ แก้ว
 ออย่าห้วงเทือกห้วงสฤต รัตนถิ่น ทูมางค์เตย
 ลาพระไพรหทัยแผ้ว พโยคยงวงสรวง ดุสิตเทัญ ฯ

พระเศวตกชฌ์คณิศร ๓ นานในโรง
กับพื้งล้ามาตาณนครเชียงใหม่

กาพย์

๓๖
๑ พ่อพงศ์ อักะเนศ ไยห้วง วนาเวศ บิตุเรศ ชเนศรีย
เพื่อนเดิน เพื่อนงาร ประยรรพรรค บริพาร ภรดา ภคิน
พ่อคู่ บารมี พระจอม จักร ไซ้คชา ดำมาน ฯ

๑ พนาสณท หนอดร ตัวเนา วรฐินคร ดำบาก
หุดากตหาด เขาเขน เก่นถา ดยหนาม ดยน้ำ ชอกชา
รำคาญ เหนียวาสัน ราชะฐาน แด้นดุก ปดุกด์ราญ
มิงขวัญ ยรรยง ฯ

๑ ป้าเหนือ เลือดุ แรดกระทิง มหิงส์มู แด้นเถดง เจงดง
อตร์พิษม์ พันพิษม์ น้ำแดยง แรงฤทธ ชวต ผุยผง
คชระตุทธก ลุดทง ดอบยง ชิงประดงค งามาย ขายกรุง ฯ

๑ เนาะแคว้น แด้นดยง ไหนบรท ทุกของ ไหนงด
ตากชุง เนาะไฟร ไซ้รอด โพนคตอง ผยองดอด ดักบาด
อนาถผดุง ยากไร ไครผดุง ตรงกราด อาตม พยุง
ทรมาน อาณชนม ฯ

๑ ยามกิน ยามนอน โป่งป่า อนาคต อุดงค์ ชัดถัน
 เหนือบึง บึงรณ แมดงว จปน แหนบเนอ เหนือทอน
 ตราแดด ตราฝน หย้าหน้า ยามจน ยาได้ ไปพดาง ฯ

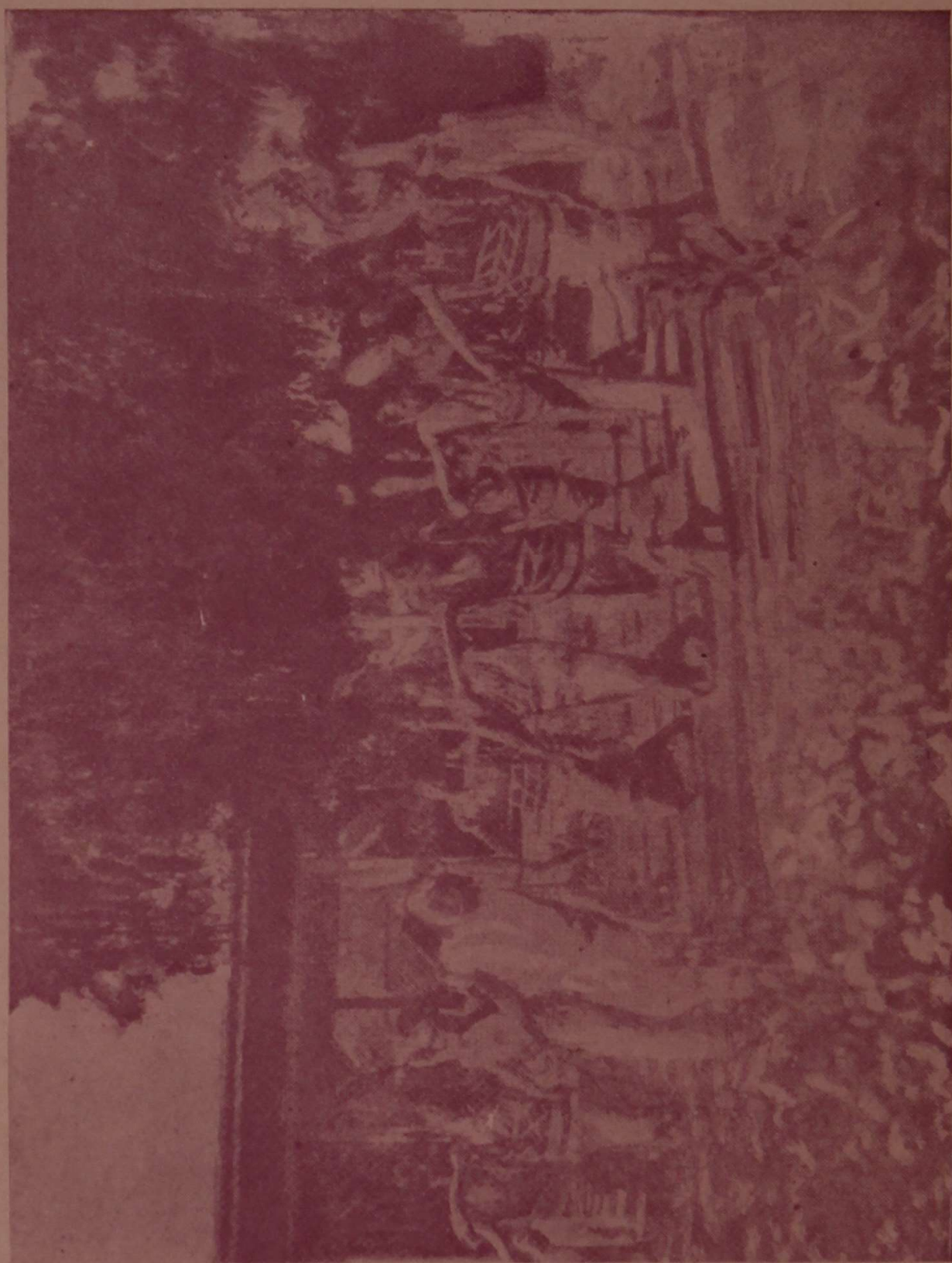
๑ บุญแก้ว แก้วภัย ส้มแดง จอมไฟท ชุบเตยง
 ขนระวาง มาดก ดิดกหัด เนาพนอ ช่อฟ้า เต้ระดา
 ลำอาน ส้มบุญ กุญชรารัก บรมะราช ะอาสะนางค์
 นามกระเดื่อง เป็รื่องเวียง ฯ

แผ่น ๓ ชมเมือง

โคลงสุภาพ

๑ โกลินทร์ปั่นฟ้าอาสน์ ไอร่า พตฤา
 จอมรัตนโกลินทร์ สยา เมศเจ้า
 พระเศวตคชชะเดชน์ ฯ พา หนะดิดก เถดิงเฮย
 ผองพศกพึงปกเกล้า เกริกแคว้นแมนเต็มอน บารมี ฯ

นางร่ำไทพ่ายพี่น้องถวายตัวกรมโกษา
พระเสวตศกชเดชนันต์ลภ ๗ ฉนวนกรเชียงใหม่

กาพย์

๓๖ ๑ ศรีอยุธยา ชาติอมร รัตนโกสินทร์นคร จักรวังสรว
นิเวศน์เวียง เพ็ญนิมิตร มิ่งไผท อุตยะทิศ ขวตติ
เนถมรรม บุญพอ พนอขวัญ มาสถิตย ดุสิตะวัน
อุตมารมย์ สัมพร ฯ

๑ ตักโต มโหฬาร เสงี่ยมางค์ พ่างพิมาน แท่นกาญจน์
อดงกรณ์ จดงเบญ ะพาศพนิง พิตาตเศวต รบาสดีหิงค์
ห้อยกุตุ้ม ะเกศร ขนกกาด ลาดบวร น่านา น่านอน
น้ำปดม ดมไพร ฯ

๑ พันกัณาร ความุหม่อ มาตย์ชม้อย คอยพนอ ปานชัต
คิตนัย สอนบท คชุศาตร์ สดม่ง่า มารยาท สุรอาสน์
จอมส้มัย สาระพรรณ ขวัญใจ สาระพัต รวงรไว
สาระดั่ง ประวงสงวน ฯ

๑ กตองชนะ ก็ประโคม คราสนาน สคราญโฉม เช็ดกระฉิง
แขงกระบวร เพตน์สดับ ขับไม้ เพตน์กล่อม ถนอมให้

๒๖ กาพย์ขับไม้ แผ่น ๔ ส่อนข้าง

ขึ้นน้ำ ดำรวด ไม้ปัก จักหวด ถวิลหา วนาฉนวน
นฤทุกข์ สู่ขสฺมาน ฯ

๑ ไทกหิรัญ ร่องหญ้า น้าหม้อ รัชฎา กตวยอ้อย
พราวคาด บริบูรณ์ พุนพดทรี ผ่องพ ศรต์สวัสดิ
อมน้ำ ดำราญ สมยศ คชะดาร์ จอมศรีโรคม
โปรดปราณ เปรมปรุง ผดุงถนอม ฯ

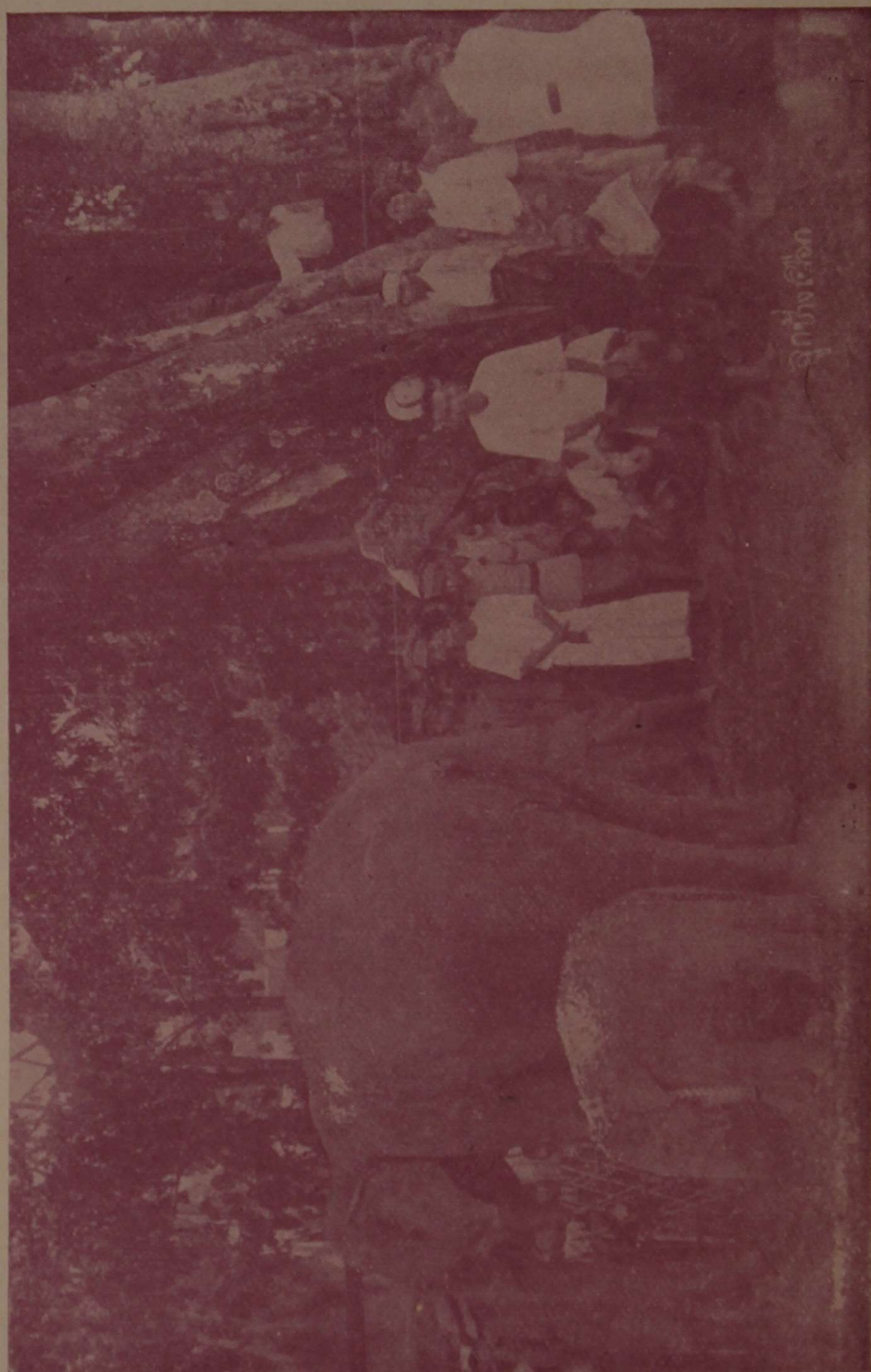
๑ กตางวัน บรรเทง กตางคน รนเรง ตาเถียน
เผื่อนพนอม ยามเดิร เพदनเดิน ยามกิน เพदनเพน
ยามส่นาน เพदनช่มอม ยามนอน เพदनหอม มะตรวง
พวงพยอม อุบะบุหงา ประดาแขวน ฯ

แผ่น ๔ ส่อนข้าง

โคลงสุภาพ

๑ ยามอยู่พายัพแล้ว สดุดี พ้ออา
มาอยู่คู่บารมี มิ่งดาว
เคยดียังดีศรี ศักดิ์ศักดิ์ ะวานเทญ
อย่าดูอย่าก้าวราว รมัตโนมนุโถมส่อน เกิดรา ฯ

พระเศวตคชเดชน์คิลก ๓
กลับไปเนนคอยสุเทพ

W. H. H. H.

กาพย์

๓๖
 ๑ อย่ามู เมามัน อาตวาท หุ่นหิน แกล่กดิน กัดอมแด
 อย่าถบ อย่านัด อย่าห่อ อย่าสัด อย่าหัด รังแก
 อย่าแด่น แป้นแปร อย่าแทง แวงแหว ถอนชนก
 ชักขงม ។

๑ อย่าเกลียด หมอกวาม น้ำหญา ผลาหาร อย่าทิ้ง
 หยงทอง แท่นจตุ เบญเฑาะ หดกทรวง วงนิวาสน
 อย่าเบอ เรอหด ยามศึก อักณรงค ส้มดง่า มาตงค
 พงศ์เพดง เรงชัย ។

๑ ยามดงบ ดงบเล้งยม มารยาท วิดาส์เรียม ยงเยียม
 ยศไกร ดงวนศกต รักศนต ยวนนิยม ผงมชวญ
 รักธรรม รักไท แนวถนอม จอมไผท เดอชิง ดือไทด
 นตองคุณ กรุณา ។

๑ บาทบรม ะจักริศ ปราโมทย์ โปรดประสิทธิ์ ยศศกต
 ส้มญา ถนอมไว ในนิเวสน เอกอุดม ส้มเดช คนพิทกษ
 นกหนา ส้มชาติ วาศนา ผือกเผ่า ลักขา หัด ศรเมือง ។

แผด & คชาภรณ์

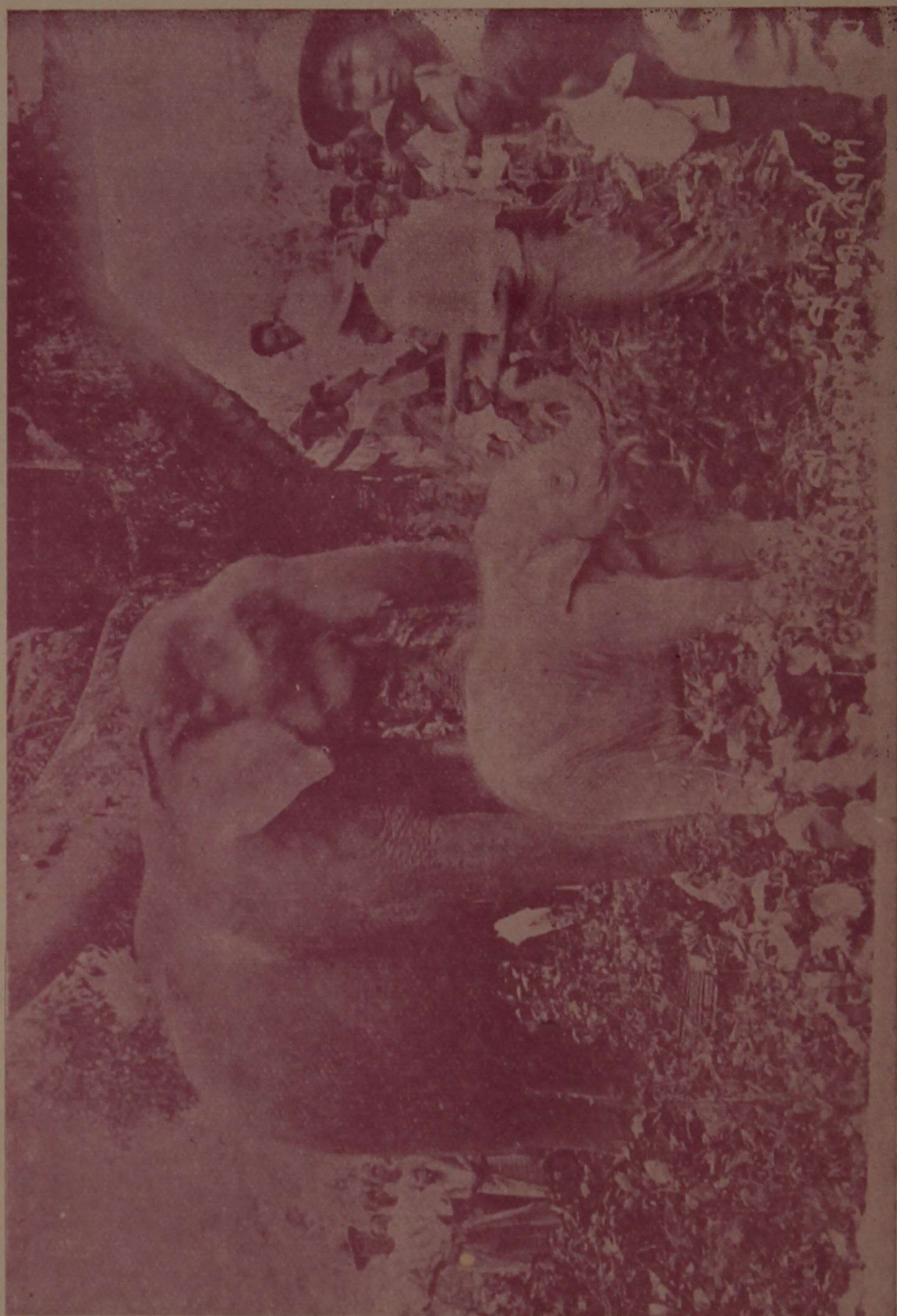
โคลง สู่ภาพ

๕ คชาภรณ์พิลาสแมน อมรมิตร มาฤา
 เพชรดังรงดงยาวิจิตร ะมาศแพรว
 เกาไฉยดังดัดวศัษฏ ดมเกยรัต กเรนทร์เอย
 ภูพรางเยยงช้างแก้ว กษัตริเจ้าจักรพรรดิ ฝยองรา ฯ

กาพย์

๓๖ บิดินหนา คชาภรณ์ ดมเกยรัตกาสร ญชเรศ
 เนตมขวัญ ตระพองโปก เยยระบับ ตาดกระบัง
 กระจังประดับ พรรณราย ช่ายสู่พรรณ โพธิ์ใบ ไกรกระเด็น
 จงกต ทดกรรณ ภูจา มรวไฉย ฯ
 ๑ สร้อยทอง คดองคอ ดิหิงค์หอย ย้อยศอ ศักดิ์ดัดกอ
 เกรียงไกร รัตตะณห์ ชนกกแรง พานหน้า หดงแยง
 ดาวคำ อำไพ กองเซ่ง มาศมัย ชองนัง คุตธอุไร
 สร้อยสู่พรรณ พันหาง ฯ

พระเศวตกชเทศน์ दिलก ๑ กับพังถำมาดา
กลับไปเนานคอยสเทพ

หอสมุดแห่งชาติสาขาสุโขทัย

กาพย์ขับไม้

แปด & คชาภรณ์

หอสมุดแห่งชาติรัชสมัยมกุฎราชกุมาร

๑ ตามพระกัม พดติดก ประแอกกระวัด ~~คชาภรณ์~~ ส้มดง่า
 คชาระวาง มังงา ปดอกลงา ก่องแก้ว กาญจนนา ผ้าปรก
 ปฤษฏางค์ ยิงเยาว์ เสาธางค์ กระจาภรณ์ ผ่อนดออง
 อำประคัม ประคัมประคอง ๗

๑ พรางพราง แดงแก้ว แดงกู่ไต้ย แพร้วแพร้ว พรายพราย
 แดงทอง น่องนัว ส้มบุต ศุภะดักษณ์ ไศภณ
 พิลาธดา ด้ายอง มดงมเลื่อง เรืองรอง มโหฬาร
 งวรรณดอง สดากะรี ศรีธถาน ๗

๑ พันใจ ไพรีฟ้า ชมบุญ เจ้าหตา ปรีดา ภินหาร
 ไต้เควต วิศาณิน ศรีวิธ นโกธินทร บารมินทร
 บันดาด เดชบรม ะธัมภาร เห็นกฤษ ะดาธิการ
 เกร็กประจักษ์ โดกา ๗

๑ ปราบประดัย ไพรี เปรีองราช ะไมตรี ท่วมวิเทศ
 ะทิดา ฝนงาม ตามฤดู สดวนนา น้าชู ความไ้ กษัยชา
 สยามะรัฐ วัณณะนา ภิโย โภคา ศักษา สราเมือง ๗

๑ เดชะ พระเดช จอมพงศ์ปกเกล้า ประเทศประเทือง
 ทพง ด้ยามะเฝ้า ส้มเด็จ ปกเกล้า กัดอมกรง รุ่งเรือง
 ไรเขมู เวนเคื่อง โส้ตถคั่นต นนทเฌอง ชาตไท ไชย์ โย ฯ

จบ บรรณ

อวสานพจนาท

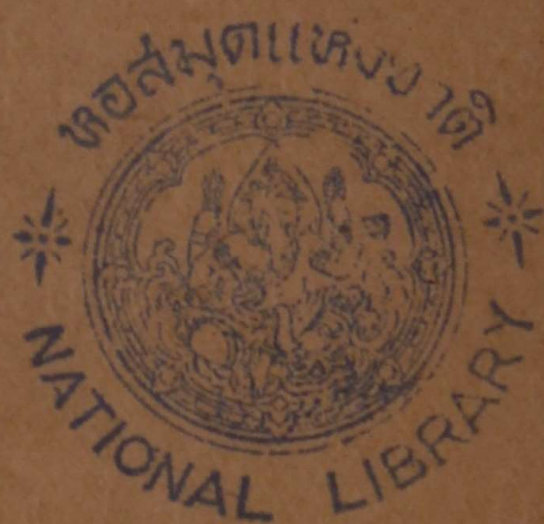
โคลง สรุภาพ

๑ ใช้เผยอเดอบาทเบอง บรมครู กษัตริย์เจ้า
 เพียงเจริญรอยชู เกียรติไท
 ปราชัญเห็นโปรดเอ็นดู ไตเลื่อม เสร้มเทญ
 ศรัทธายามาไร กวชณนชวญหาย ฯ

๑ แต่งถวายหมายเจตน เกอ กวถกต เกียรติทาน
 กอกษัตริย์ยังสมรรณพนธ์ กาพย พน
 ส้มเผารักเจ้าสนธิ์ ใจจรจิตร ส่นองนา
 ใช้กระเดือกเลือกส่อน โอ้ให้ ใครชวย ฯ

๑ ศุภรต์ช่วยส่วยใช้ชา ชราณดาญ โฉมเพื่อน
 พากย์ เพราะนนั้นเส่นารนาน หน่ายนอย
 เชนุชตบุคหถานส่มาน มาโนช นิตศนพ
 ยวกรรมตประพนธ์ ถอย เทดเชอเนตมกวินทร สยามเทญ ฯ

ศุภมัตต

หอสมุดแห่งชาติสาขาสุโขทัย

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี